

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

11.5.2017

JulkICT-osasto
Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma

Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma

Voimassaolopalvelun loppuraportti

Poliisihallitus

VM/1490/02.02.03.09/2016

29.11.2017

Valtiovarainministeriö	Voimassaolopalvelu VM/1490/02.02.03.09/2016	2 (8)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.5.2017

Sisälllys

Sisälllys	2
Dokumentin versiohistoria	2
1. Yhteenveto	3
1.1. Hankkeen tiedot	3
1.2. Käytetyt Suomi.fi-palvelut	3
1.3. Yhteenveto hyödyistä ja opituista asioista	4
1.4. Suositukset jatkotoimenpiteistä	4
2. Hankkeen toteutuminen	5
2.1. Tuotokset	5
2.2. Hankkeen rahoitus ja kustannukset	5
3. Hankkeen ohjauksen arviointi	6
3.1. Hanke- ja ohjelmanhallinta	6
3.2. Hankintakäytännöt	6
3.3. Riskienhallinta	6
4. Hankkeen päättäminen	6
4.1. Dokumenttien hallinta	6
4.2. Ylläpitovaiheeseen siirtyminen	7
5. Liitteet	7
5.1. Kustannus-hyöty analyysin toteutumisen arvio	7

Dokumentin versiohistoria

<i>Versio</i>	<i>Päiväys</i>	<i>Laatija</i>	<i>Muutoksen kuvaus</i>
0.1	17.10.2017	Mika Hansson	Ensimmäinen versio
1.0	29.11.2017	Mika Hansson	Lisätty taloustiedot

Valtiovarainministeriö	Voimassaolopalvelu VM/1490/02.02.03.09/2016	3 (8)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.5.2017

1. Yhteenveto

Tämä dokumentti on kansallisen palveluarkkitehtuuriohjelman (KaPA) Voimassaolopalvelu-hankkeen loppuraportti.

1.1. Hankkeen tiedot

Voimassaolopalvelu -hankkeen tehtävänä oli toteuttaa Poliisihallitukselle järjestelmä, jonka avulla järjestelmän asiakkaat (vahvoja sähköisiä tunnistevälineitä myöntävät tahot) voivat varmistaa poliisin myöntämien henkilöllisyyttä osoittavien asiakirjojen (passit ja henkilökortit) voimassaolon. Hanke toteutettiin osana Poliisihallituksen Lupa 2016- ja Lupa 2017 -hankkeita siten, että Lupa 2016 -hankkeessa palvelu määriteltiin, toteutettiin ja testattiin, ja Lupa 2017 -hankkeessa palvelu otettiin käyttöön. Tässä raportissa sanalla hanke tarkoitetaan Lupa 2016 - ja Lupa 2017 -hankkeiden Voimassaolopalvelua koskevaa osuutta.

Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista määritteli hankkeelle tarkkarajaisen käyttöönoton ajankohdan. Lain mukaisesti palvelua on tarjottu 1.5.2017 lähtien. Lisäksi laki sallii palvelun käyttämisen ainoastaan tunnistuspalvelun tarjoajille ja heillekin vain ensitunnistamisessa. Teknisesti valmius palvelun tarjoamiselle laajemmalle asiakaskunnalle on olemassa. Järjestelmä on myös suunniteltu niin, että sitä voidaan tulevaisuudessa laajentaa sisältämään myös muiden poliisin myöntämien lupien voimassaolotieto.

Hankkeella tavoitellut hyödyt:

- Perinteisen ja sähköisen tunnistuksen luotettavuutta parannetaan hyödyntämällä poliisin hallintoasiain tietojärjestelmästä passien ja henkilökorttien voimassaolotietoja.
- Voimassaolopalvelu ennaltaehkäisee identiteettivarkauksia ja väliillisesti muita rikoksia.
- Palvelun käyttäjät ja kansalaiset säästyvät taloudellisista menetyksistä ja julkinen sektori säästää vähentyneiden rikostapausten johdosta.

Poliisihallituksen Lupa 2016- ja Lupa 2017 -hankkeiden omistajana on lupahallintopäällikkö Hanna Piipponen. Omistaja toimii hankkeiden ohjausryhmän puheenjohtajana. Lupa 2016 -hankkeen hankepäällikkönä toimi Mika Hansson ja Lupa 2017 -hankkeen hankepäällikkönä toimii Sami Kettunen.

Hankkeen tyyppi

Suunnittelu/määrittely	X
Toteutus	X
Käyttöönotto	X

1.2. Käytetyt Suomi.fi-palvelut

Suomi.fi -palvelu	On käytetty	Ei ole	Huomioitiin
-------------------	-------------	--------	-------------

Valtiovarainministeriö	Voimassaolopalvelu VM/1490/02.02.03.09/2016	4 (8)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.5.2017

		käytetty	suunnittelu- vaiheessa
Suomi.fi-kartat		X	
Suomi.fi-maksut		X	
Suomi.fi-palvelutietovaranto		X	
Suomi.fi -palveluväylä	X		
Suomi.fi-tunnistus	X		
Suomi.fi-valtuudet		X	
Suomi.fi-viestit		X	
Suomi.fi-verkkopalvelu		X	

1.3. Yhteenveto hyödyistä ja opituista asioista

Voimassaolopalvelun avulla voidaan tarkistaa, onko tunnistustilanteessa esitetty passi tai henkilökortti voimassa. Tämä parantaa ensivaiheessa vahvan sähköisen tunnistuksen turvallisuutta ja luotettavuutta sekä ehkäisee siten identiteettivarkauksia ja petoksia. Tämä vahvistaa digitalisaation perusedellytyksiä, tukee sähköisen asioinnin lisäämistä ja hyödyntää näin ollen tavallista kansalaista, viranomaisia, yritysmaailmaa ja yhteiskuntaa kokonaisuutena. Lainsäädäntöä kehittämällä voimassaolopalvelun käyttäjäkuntaa voidaan jatkossa laajentaa, minkä lisäksi palvelun käyttö voi tulla mahdolliseksi useammassa erilaisissa tunnistustilanteissa. Voimassaolopalvelun piiriin voidaan myös tuoda muitakin poliisin myöntämiä lupa-asiakirjoja.

Hankkeessa opittua:

1	<p>Tunnistuspalvelun tarjoajat esittivät itse Voimassaolopalvelun tapaisen palvelun tarpeellisuutta. Kiinnostus asiasta tiedotettaessa tuntui olevan vielä suurta. Poliisihallitus yritti saada ainakin yhden tunnistuspalvelun tarjoajan toteuttamaan omaa osuuttaan aikaisessa vaiheessa siten, että myös loppukäyttäjän testaus olisi saatu toteutettua mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tässä ei kuitenkaan onnistuttu eikä palvelulla edelleenkaan ole yhtään käyttäjää.</p> <p>Tästä voi oppia ainakin sen, että koko hankkeen ajan pitää viestiä aktiivisesti ja 'markkinoida' palvelua tuleville käyttäjille. Näin myös niissä tapauksissa, kun käyttäjien oman edun mukaista olisi ottaa palvelu mahdollisimman nopeasti käyttöön.</p>
----------	---

1.4. Suositukset jatkotoimenpiteistä

Vahvoja sähköisiä tunnistusvälineitä tarjoavat tahot eivät ole ottaneet voimassaolopalvelua vielä käyttöön. Tiedottamista jatketaan ja toteutukseen lähteviä tahoja tuetaan voimassaolopalvelun käyttöönotossa.

Valtiovarainministeriö	Voimassaolopalvelu VM/1490/02.02.03.09/2016	5 (8)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.5.2017

Tämänhetkinen lainsäädäntö rajaa palvelun käytön suppealle joukolla ja erittäin rajattuun käyttötarkoitukseen. Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista mahdollistaa palvelun käytön tunnistuspalvelun tarjoajille ensitunnistamisessa. Poliisihallitus on esittänyt sisäministeriölle lakimuutoksia, jotka mahdollistaisivat palvelun hyödyntämisen huomattavasti nykyistä laajemmin.

2. Hankkeen toteutuminen

2.1. Tuotokset

Kuvaus tuotoksesta/palvelusta	Suunniteltu aikataulu	Toteutunut aikataulu	Huomioita
Voimassaolopalvelun testaus- ja hyväksymistestausympäristöt käyttöön	10.2.2017	10.2.2017	
Voimassaolopalvelun tuotantoversion käyttöönotto	1.5.2017	1.5.2017	Käyttöönotto ei sisältänyt integraatioita asiakkaiden järjestelmiin.

Hankkeen rahoituspäätöksen mukaiset tulokset ovat valmistuneet, työn toteutuneet kustannukset on raportoitu ja kirjanpidon raportit on toimitettu VM:n kirjaamoon (valtionhallinnon organisaatioiden osalta myös kirjattu hankesalkkuun).

Kyllä Ei X

Listaus toteutumatta jääneistä tuloksista:

Hanke on ollut osana poliisin laajemmissa hankkeissa (Lupa 2016, Lupa 2017), jotka on raportoitu poliisin omaan hankesalkkuun. Hankkeesta ei ole raportoitu erikseen VM:n hankesalkkuun.

2.2. Hankkeen rahoitus ja kustannukset

Hanke on rahoitettu pääosin poliisin hankerahoituksesta.

Valtiovarainministeriö on myöntänyt hankkeelle rahoitusta KaPA ohjelmasta.

Hankkeen suunnitellut ja toteutuneet vaiheet ja kustannukset eriteltynä ovat seuraavat.

Vaihe	Suunniteltu €	Toteutunut €	VM rahoitus €
Palvelun suunnittelu, toteutus ja testaus	219 500		
Palvelun käyt-	27500		

Valtiovarainministeriö	Voimassaolopalvelu VM/1490/02.02.03.09/2016	6 (8)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.5.2017

töönotto			
Yhteensä	247 000	248 721	13 615

Hankkeen toteutuneet kustannukset (248 721€) vastaavat lähes täysin suunniteltuja kustannuksia (247 000€).

Palveluväylään liittyvät kulut jäivät hankkeessa pieniksi. Hakemuksen mukainen suunniteltu kustannus oli 28 100€. Liityntäpalvelimesta sekä siihen tehdystä Turvaväylän sovittinpalvelusta aiheutui lopulta kuluja 13 615€. Omarahoitusosuuden ollessa 25% saadaan Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamishojelman rahoitusosuudeksi **10 211€**

3. Hankkeen ohjauksen arviointi

3.1. Hanke- ja ohjelmanhallinta

Hanke on ollut osana poliisin Lupa 2016 ja Lupa 2017 -hankkeita. Hankkeiden hallinnointi ja ohjaus on tapahtunut poliisin hankehallinnon mukaisesti. Hankkeen ohjausryhmänä on toiminut Lupahallinnon hankkeiden ja tietojärjestelmien koordinaatioryhmä. Poliisin tietojärjestelmien käyttöönottopäätökset tehdään Poliisin tietohallinnon johtoryhmässä.

3.2. Hankintakäytännöt

Voimassaolopalvelun toimittajana oli Digia Finland Oyj. Hankinta toteutettiin passien ja henkilökorttien käsittelyjärjestelmään liittyvän puitesopimuksen puitteissa.

3.3. Riskienhallinta

Hankkeeseen ei liittynyt merkittäviä riskejä. Isoimmaksi aikatauluriskiksi arvioitiin palveluväylään liittyvä Valtorin osuus, koska siihen ei pystytty itse vaikuttamaan. Aikataulussa oli kuitenkin jonkin verran liikkumavaraa eikä riski realisoitunut.

Toisena aikataulullisena riskinä nähtiin Henkilökortti- ja passijärjestelmään liittyneiden muiden asioiden kehitystyö. Riskin realisointumiseen pystyttiin itse vaikuttamaan, koska muut kehitystyöt olivat myös osana Lupa 2016- ja Lupa 2017 -hankkeita. Riski ei toteutunut.

4. Hankkeen päättäminen

4.1. Dokumenttien hallinta

Poliisihallituksen hankehallinnon mukaisesti asiakirjat on talletettu joko poliisihallituksen sähköiseen arkistointijärjestelmään tai hanketta varten perustetulle projektilevylle.

Valtiovarainministeriö	Voimassaolopalvelu VM/1490/02.02.03.09/2016	7 (8)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.5.2017

4.2. Ylläpitovaiheeseen siirtyminen

Poliisin tietojärjestelmien johtoryhmä hyväksyi 27.4.2017 pidetyssä kokouksessa palvelun käyttöönoton tapahtuvaksi 1.5.2017.

Palvelun ylläpidosta vastaa poliisin informaatioteknologiakeskuksen sähköisten järjestelmien ylläpitorinki. Lisäksi palvelu on liitetty osaksi järjestelmätoimittajan jatkuvaa tuki- ja ylläpitosopimusta.

5. Liitteet

5.1. Kustannus-hyöty analyysin toteutumisen arvio

Hankkeen kustannukset	Ohjelman ajalla 2014 - 2017	Arvio elinkaa- ren ajalla (9v) 2014 – 2022
	€	€
Ennustetut kustannukset yhteensä	247 000	
Toteutuneet kustannukset yhteensä	248 721	
Erotus	-1 721	
Ennustetut rahoituksen piiriin kuuluvat kustannukset yhteensä	28 100	
Toteutuneet rahoituksen piiriin kuulu- vat kustannukset yhteensä	13 615	
Erotus	14 485	

Hankkeen kustannusten ylitys/alitus johtuu pääosin seuraavista tekijöistä:

- Hankkeen kaikkien kulujen osalta toteuma oli hyvin lähellä ennustettua kustannusta.
- Hankkeen rahoituksen piiriin liittyvät kustannukset jäivät huomattavasti arvioitua pienemmäksi. Syynä on ennustettua pienempi työmäärä.

Hankkeen tuottamat taloudelliset hyödyt	Ohjelman ajalla 2014 - 2017	Arvio elinkaa- ren ajalla (9v) 2014 – 2022
	€	€
Suorat taloudelliset hyödyt	0	
Epäsuorat taloudelliset hyödyt	0	
Taloudelliset hyödyt yhteensä	0	

Valtiovarainministeriö	Voimassaolopalvelu VM/1490/02.02.03.09/2016	8 (8)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.5.2017

Hankkeessa ei ole mitattavia taloudellisia hyötyjä.

Hankkeen kustannukset vs. hyödyt	Ohjelman ajalla 2014 - 2017	Arvio elinkaaren ajalla (9v) 2014 – 2022
	€	€
Taloudelliset hyödyt yhteensä	0	
Toteutuneet kustannukset yhteensä	13 615	
Hyödyt – kustannukset	-13 615	

Kun palvelua käytetään laajasti, niin myös merkittäviä taloudellisia hyötyjä syntyy. Niiden suuruutta on kuitenkin erittäin vaikea arvioida.

Hankkeen keskeisimpiä hyötyjä ovat:

- Hankkeessa toteutettu Voimassaolopalvelu ennaltaehkäisee identiteettivarkauksia ja välillisesti muita rikoksia. Palvelun käyttäjät ja kansalaiset säästävät taloudellisilta menetyksiltä ja julkinen sektori säästää vähentyneiden rikostapausten johdosta.
- Voimassaolopalvelu on suunniteltu siten, että nykyiseen palveluun pystytään helposti lisäämään uusia käyttäjäryhmiä lain niin salliessa.
- Palvelua voidaan laajentaa koskemaan myös muita poliisin myöntämiä lupia lain niin salliessa.
- Hankkeen tuottaman ratkaisun tärkein hyöty on perinteisen ja sähköisen tunnistuksen luotettavuuden parantaminen hyödyntämällä poliisin hallintoasiain tietojärjestelmästä passien ja henkilökorttien voimassaolotietoja.